

Tammelan hyvinvointiraportti 2022

Sisällys

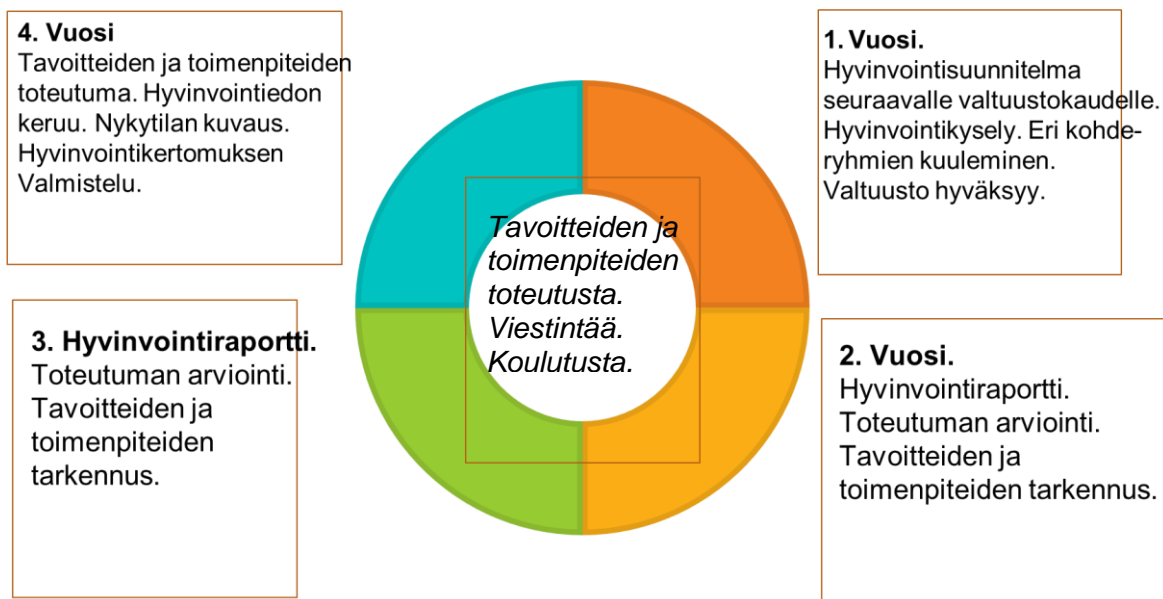
1. Johdanto	1
2. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	2
2.1 Hyte-kerroin.....	2
2.3 Lapset, nuoret ja lapsiperheet.....	7
2.4 Työikäiset	11
2.5 Eläkeläiset	13
3. Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	14
3.1 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja –suunnitelmat	14
3.2.Tammelan hyvinvointisuunnitelma 2022-2025	14
4. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Forssan seudulle 2021-2025 - Tilanneraportti Tammela 2022	27

1. Johdanto

Tammelan kunnan ensimmäinen hyvinvointikertomus ja –suunnitelma hyväksyttiin Tammelan kunnanvaltuustossa 31.1.2022 vuosille 2022-2025. Hyvinvointikertomuksessa kuvattiin tammelalaisten terveyden ja hyvinvoinnin nykytilaa ja hyvinvointisuunnitelmassa asetettiin tavoitteita terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi nykytilan perusteella.

Käsillä oleva hyvinvointiraportti 2022 on laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2022–2025 ensimmäinen vuosittainen päivitys. Hyvinvointiraportissa 2022 kuvataan ja arvioidaan, miten hyvinvointisuunnitelman tavoitteita on saavutettu ja mitä on tehty hyvinvointitavoitteiden edistämiseksi vuonna 2022. Lisäksi hyvinvointiraportissa tarkennetaan tarvittaessa toimenpiteitä, vastuutahoja tai arviointimittareita.

Terveydenhuoltolaki (12§) ja vuodesta 2023 lähtien laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (6 §) määrittää, että kunnan on asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet sekä käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysindikaattoreita. Lisäksi kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä seurattava kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan hyvinvointitarpeisiin. Näistä on myös raportoitava valtuustolle vuosittain ja valmisteltava kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtuustovuosikello Tammelassa.

Hyvinvoivat asukkaat ovat kunnan voimavara. Hyvinvointiin ja terveyteen vaikutetaan kunnan kaikilla toimialoilla. Lisäksi tärkeitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tahot kunnassa ovat muun muassa seurakunta, yhdistykset ja yritykset.

Hyvinvoinnin edistäminen on ennen kaikkea käytännön tekoja kuntalaisten hyväksi ja osallisuuden vahvistamista koko kuntayhteisössä. Mitä paremmin kunnassa tiedetään asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tila, sitä täsmällisemmin pystytään puuttumaan ongelmiin, ehkäisemään niiden syntyä ja ryhtymään toimiin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

2. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Hyvinvointikertomus kokoaa tietoa tammelalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä elinympäristön terveydestä ja turvallisuudesta ja palvelujen toimivuudesta ja saavutettavuudesta monista eri lähteistä. Hyvinvointiraportissa näitä kaikkia indikaattoreita ei ole mahdollista tarkastella, sillä suurinta osaa tiedoista ei kerätä vuosittain. Raporttiin on koottu se indikaattoritieto, johon on tullut päivitystä vuoden 2022 aikana sekä muuta hyvinvointikertomuksen laatimisen jälkeen ilmestynyttä uutta tietoa. Kattavampi paketti tammelalaisten terveyden ja hyvinvoinnin nykytilasta on tarkasteltavissa [Tammelan hyvinvointikertomuksessa ja –suunnitelmassa 2022-2025](#).

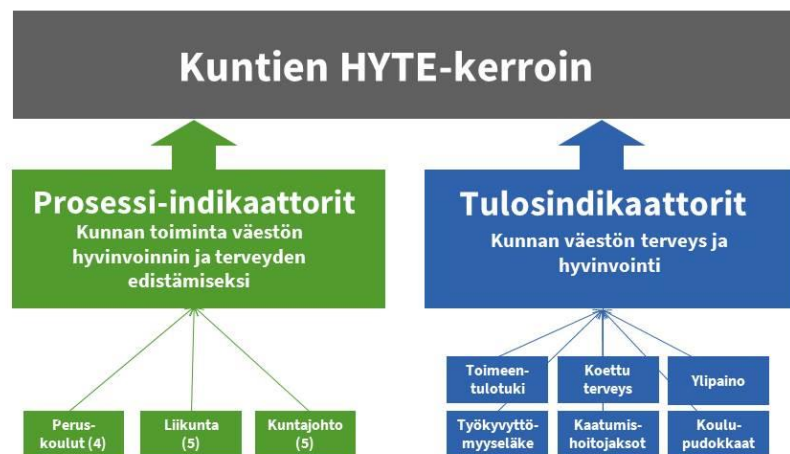
2.1 Hyte-kerroin

Kunnille otetaan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli **HYTE-kerroin** vuoden 2023 alusta. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kerroin raha on yleiskatteellista, kunta saa käyttää sen parhaaksi katsomallaan tavalla.

HYTE-kertoimen laskeminen: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta x kunnan asukasluku x kunnan HYTE-kerroin. HYTE-kertoimen perushinta vuonna 2023 on 18,86. THL:n ja valtiovarainministeriön viimeisten (17.11.2022) laskelmien mukaan Tammela saa vuonna 2023 HYTE kertoimen mukaista valtionosuutta: **93 338€**

Kunta	HYTE-kerroin (sis. Kulttuurihyte)	Väestöllä painotettu HYTE-kerroin	HYTE-kerroin
Forssa	0,53	0,8	250 335
Hattula	0,61	0,91	161 281
Hausjärvi	0,53	0,79	121 925
Humppila	0,24	0,35	14 431
Hämeenlinna	0,68	1,03	1 318 713
Janakkala	0,57	0,85	263 831
Jokioinen	0,43	0,64	61 467
Loppi	0,45	0,68	100 186
Riihimäki	0,66	0,99	533 741
Tammela	0,55	0,83	93 338
Ypäjä	0,47	0,71	30 596

HYTE-kerroin muodostuu prosessi- ja tulosindikaattoreista. Toimintaa kuvaavat **prosessi-indikaattorit** (14 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". **Tulosindikaattorit** (6 kpl) mittaavat muutosta väestössä. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana"? Prosessi-indikaattoreista Tammela saavuttaa täydet 100 pistettä kuudessa (6) indikaattorissa.

Prosessi-indikaattorit:

[Tarkemmin peruskoulun prosessi-indikaattoreista ja toimenpidesuosituksista.](#)

PERUSKOULU		2020	2021
	Koko maa	80	70

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	Tammela	100	31
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	Koko maa	64	60
	Tammela	100	76
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	Koko maa	83	80
	Tammela	100	100
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	Koko maa	67	70
	Tammela	86	79

[Tarkemmin liikunnan prosessi-indikaattoreista ja toimenpidesuosituksista.](#)

LIIKUNTA		2021	2022
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Koko maa	77	79
	Tammela	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Koko maa	83	83
	Tammela	100	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	Koko maa	73	79
	Tammela	100	0
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	Koko maa	54	44
	Tammela	100	0
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	Koko maa	56	52
	Tammela	100	0

[Tarkemmin kuntaohjon prosessi-indikaattoreista ja toimenpidesuosituksista.](#)

KUNTAJOHTO		2020	2021
Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	Koko maa	75	77
	Tammela	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	Koko maa	71	78
	Tammela	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	Koko maa	40	49
	Tammela	0	0
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	Koko maa	83	89
	Tammela	0	100
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	Koko maa	69	69
	Tammela	0	0

Taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistamiseksi	Koko maa	72	69
	Tammela	56	25

Tulosindikaattorit:

Tulosindikaattorit on valittu siten, että kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin, eri ikäryhmät ovat edustettuina, kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen, sillä tulosindikaattoreissa mitata lähtökohtaisesti muutosta. Lisäksi tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia näissä asioissa aikaan.

[Tarkemmin tulosindikaattoreista.](#)

		2018	2019	2020	2021
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	Koko maa	373,7	383,7	347,7	342,7
	Tammela	281,6	394,5	377,9	344,9
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa		20,9		25,7
	Tammela		22,2		19,2
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	7,9	7,5	7,8	
	Tammela	4,1	4,1	2,9	

		2018	2019	2020	2021
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	2,9	2,7	2,8	2,7
	Tammela	1,5	1,4	1,3	1,3
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	6,7	6,6	6,5	6,3
	Tammela	7,5	7,2	7,6	7,8
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa		16,9		18,0
	Tammela		17,5		17,4

2.3 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Vuonna 2021 lapsiperheitä oli Tammelassa 33,5% perheistä. Väestöstä 0-6 –vuotiaita oli 5,3%, 7-15 –vuotiaita 10,2% ja 16-24 –vuotiaita 7,9%. Tammela on vuodesta 2016 saakka ollut mukana Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttamisessa, jossa lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti kunnan asukkaina ja heidät otetaan mukaan palveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Lapsiystävällinen kunta -toimintamalli on käytössä kaikilla kunnan palvelualueilla. Vuonna 2020 Tammelan kunta sai toistamiseen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, joka on voimassa neljä vuotta eli vuoteen 2024. Unicef hyväksyi syksyllä 2022 Tammelan lapsiystävällinen –kunta toimintasuunnitelman vuosille 2022-2025. Sen tavoitteena on:

1. Kunnan viranhaltijat, työntekijät, luottamushenkilöt ja keskeiset sidosryhmät on perehdytetty lapsen oikeuksiin. Lapsen oikeudet ovat osana kunnan perehdytysohjelmia.

2. Kunta ehkäisee syrjintää pyrkimällä vaikuttamaan kuntalaisten asenteisiin.

3. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin, mielenterveyden ja yhdessä tekemisen lisääminen (=koronasta elpyminen).

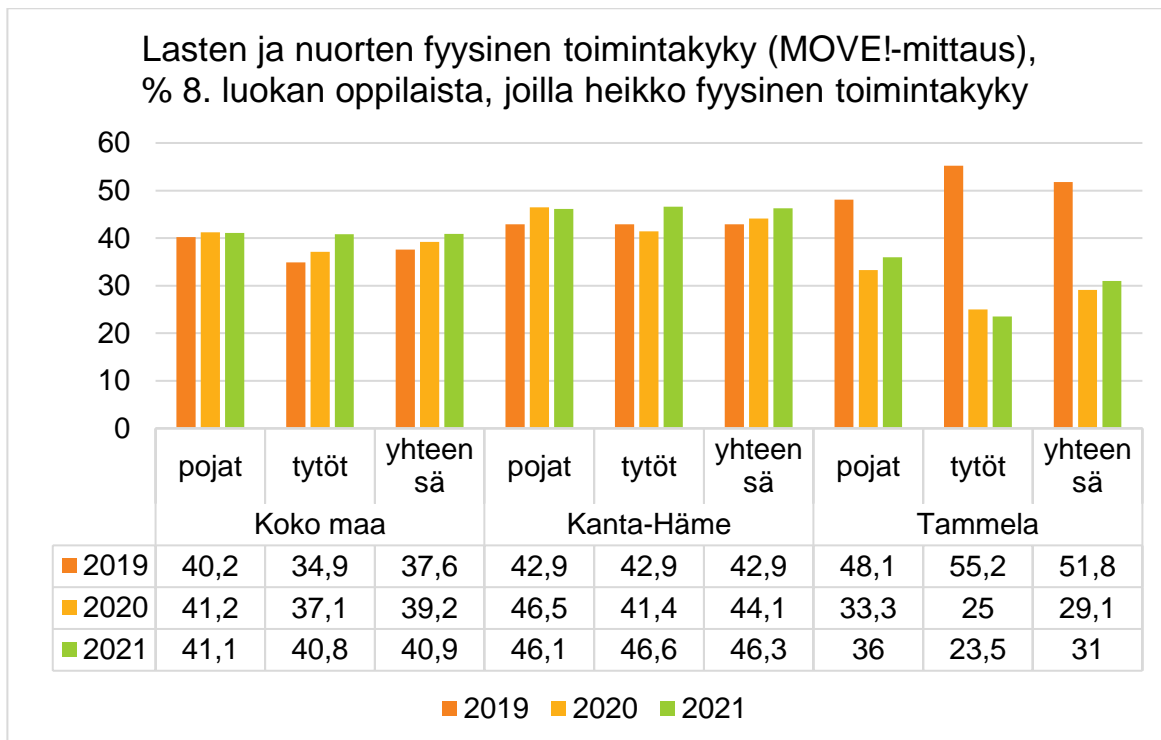
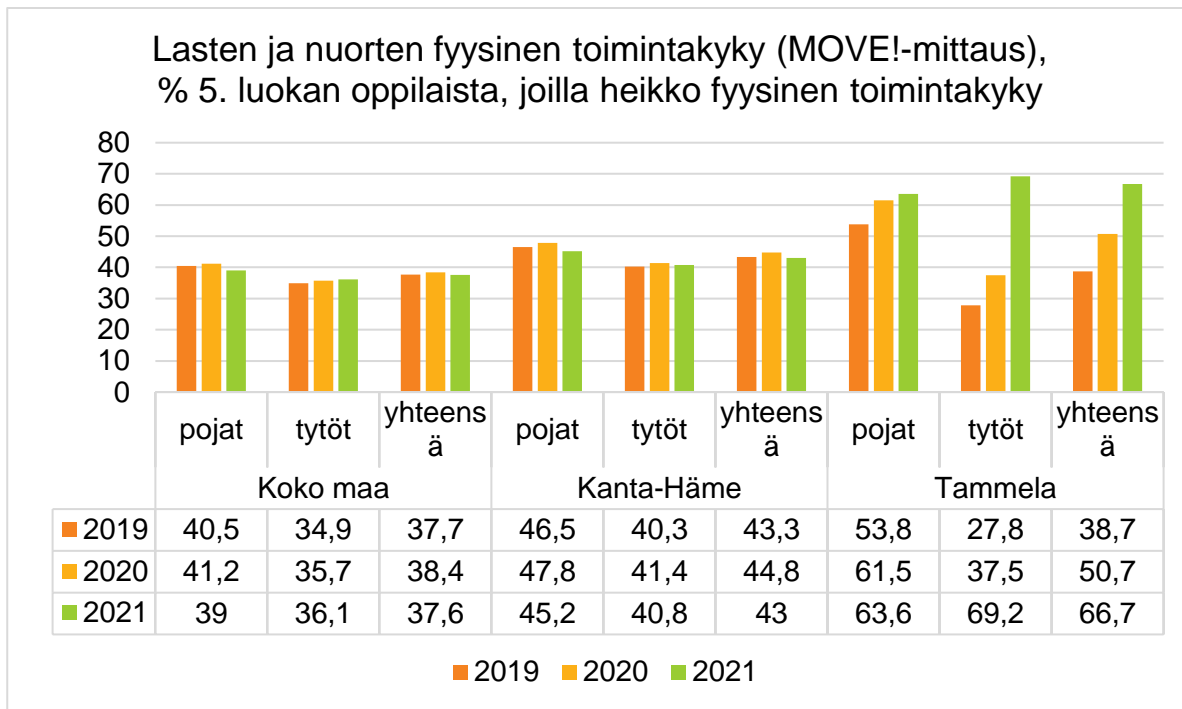
4. Kunta huolehtii, että osallisuus toteutuu lasten jokapäiväisissä kasvuympäristöissä. Osallisuuden edistäminen on ohjaava toimintaperiaate lasten ja nuorten kanssa työskenteleville.

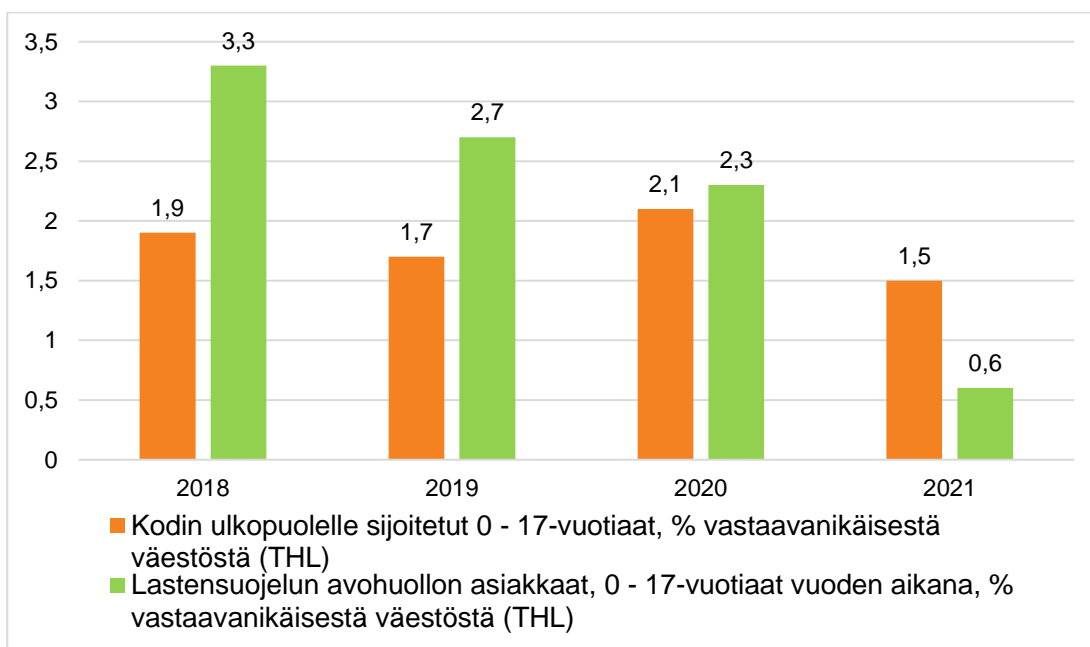
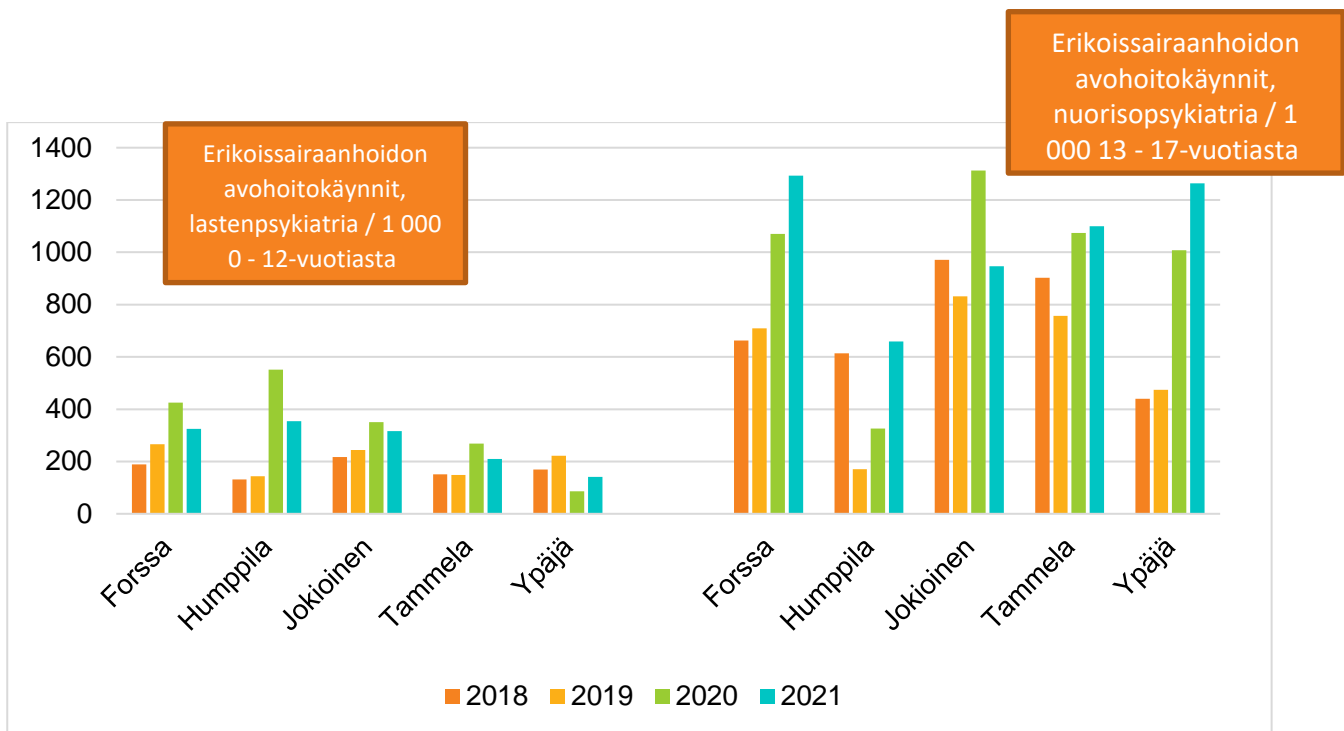
5. Tehdään Tammelaa tutummaksi lapsille ja lapsiperheille lasten itsensä toimesta.

Forssan seudun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2025 hyväksyttiin Tammelan kunnanvaltuustossa 30.5.2022. Se koostuu lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja palveluiden nykytilaa koskevasta analyysistä sekä lapsille ja nuorille suunnattujen palvelujen kuvauksesta. Suunnitelma on laadittu aikana, jolloin on aloitettu ja tehty tulevien hyvinvointialueiden valmistelutyötä. Kaikkia rakenneuudistuksen mukanaan tuomia asioita ei ole pystytty huomioimaan suunnitelman valmistelussa. Suunnitelma sisältää seudullisia toimenpide-ehdotuksia tuleville vuosille. Kuntakohtaisesti kohdennetut konkreettiset toimenpiteet kuvataan kuntien omissa dokumenteissa (Luku 4.). Suunnitelman etenemisestä Tammelassa raportoidaan hyvinvointiraportin yhteydessä.

Seuraava kouluterveyskysely toteutetaan vuonna 2023. Tällöin saadaan kattavampaa seurantatietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Lasten ja nuorten fyysisestä toimintakyvystä saadaan tietoa vuosittain toteutettavasta Move! –mittauksesta. Tammelassa 5. luokkalaisista

heikko fyysinen suorituskky on 66,7% kun osuu Kanta-Hämeessä 43% ja koko maassa 37,1%. 8. luokkalaisista puolestaan harvemmalla (31%) on heikko suoristuskky verrattuna Kanta-Hämeen (46,3%) ja koko maan (40,9%) keskiarvoon.

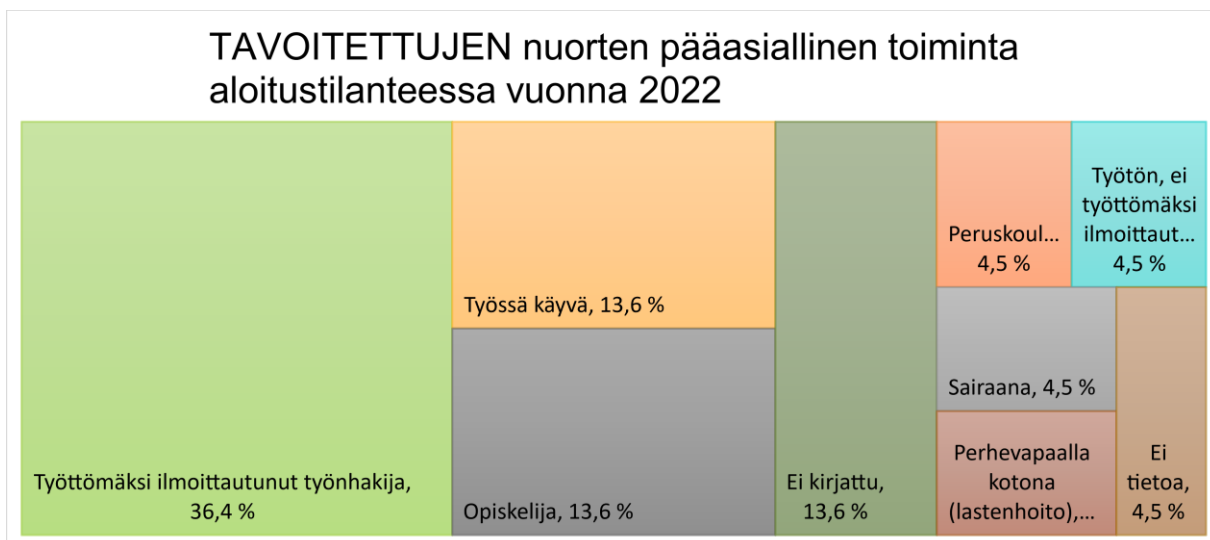

Nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon käynnit kasvoivat edelleen vuonna 2021, mutta lastenpsykiatrian luvut kääntyivät laskuun. Tilastot kertovat lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen käytöstä. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus 0-17 -vuotiaista vastaavan ikäisistä pysyi 2% tuntumassa, kuten viimeiset kolme vuotta ja se on koko maan keskiarvon luokkaa. Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden osuus on laskenut vuodesta 2015 lähtien sosiaalihuoltolain uudistuksen jälkeen. Kodin ulkopuolelle sijoitusten taustalla voivat olla niin vanhemmista kuin lapsistakin johtuvat syyt. Usein taustalla on joko vanhemman tai lapsen ongelmallinen käyttäytyminen, kuten mielenterveydenongelmat tai päihteiden käyttö.

Marraskuun 2022 lopussa alle 25 vuotiaita työttömänä oli 7 henkilöä. Tammelassa nuorisotyöttömyys on alhaisempaa kuin Forssan seudulla ja koko maassa keskimäärin. Myös syrjäytymisriskissä olevia nuoria on vähemmän kuin Forssan seudulla ja koko maassa keskimäärin.

		2017	2018	2019	2020	2021
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	Forssan seutukunta	15,5	11,8	12,2	14,8	13,3
	Forssa	16,8	13,4	14,5	17,6	15,4
	Humppila	13,9	11,8		8,4	13
	Jokioinen	16,5	12,4	14	14,1	9,5
	Tammela	11,7	7,4	7,5	10,6	10,1
	Ypäjä	12,3	7	7,2	8,9	10,1
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	Forssan seutukunta	17,6	17,1	17,7	18,5	
	Forssa	18,9	19,4	19,7	20,7	
	Humppila	17,6	14	11,8	16,1	
	Jokioinen	17	16	21,5	18,3	
	Tammela	14	11,6	13	13,4	
	Ypäjä	17	16	9,5	13,1	

Tammelassa toimii 100% etsivä nuorisotyöntekijä, joka tukee alle 29 -vuotiaita nuoria, jotka ovat jääneet koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Etsivä nuorisotyöntekijä auttaa tarvittaessa myös nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Vuonna 2021 etsivä nuorisotyöntekijä tavoitti 18 nuorta. Vuoden 2022 elokuuhun mennessä nuoria on tavoitettu 22.

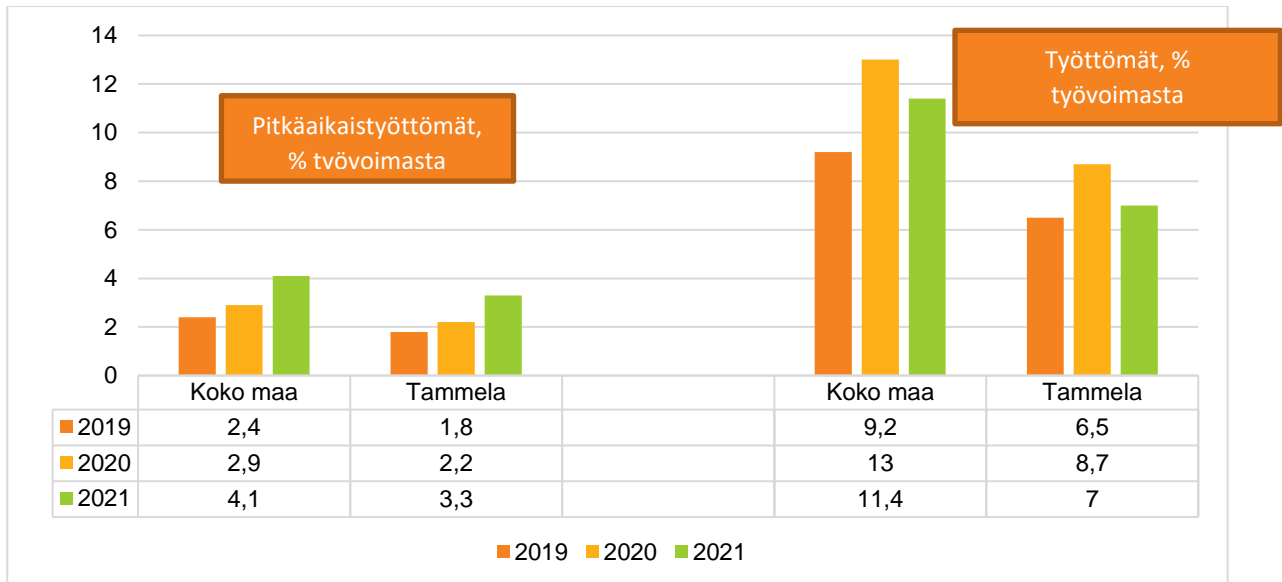

Nuorisotilastot. <https://nuorisotilastot.fi/199/visualisoinnit/etsiva-nuorisoty/>

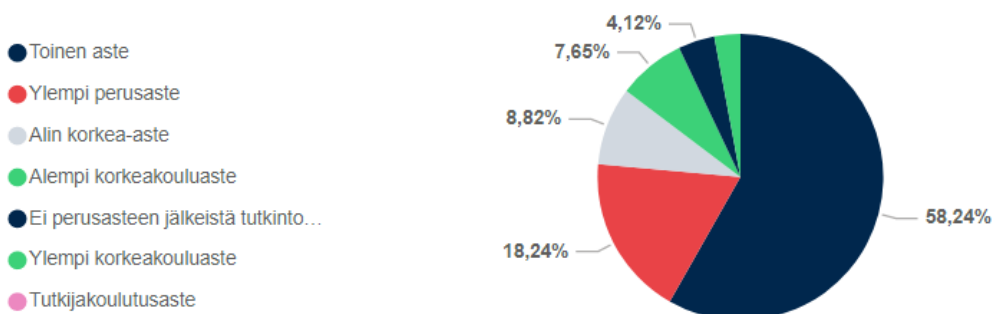
Tammelassa työttömiä nuoria ohjataan INTRO-työpajalle sekä LHKK:n Faiboost –työkokeiluun (vuonna 2022 yksi nuori). Lisäksi nuoria autetaan hakeutumaan koulutukseen, hakemaan heille kuuluvaa sosiaaliturvaa, ohjataan eteenpäin terveydenhuollon palveluihin, selvitetään heidän halukkuuttaan Kelan kuntoutuspalveluihin (Nuotti-valmennus) sekä tuetaan työelämään siirtymisessä. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorille sekä yksilöllistä tukea että ryhmämuotoista toimintaa.

2.4 Työikäiset

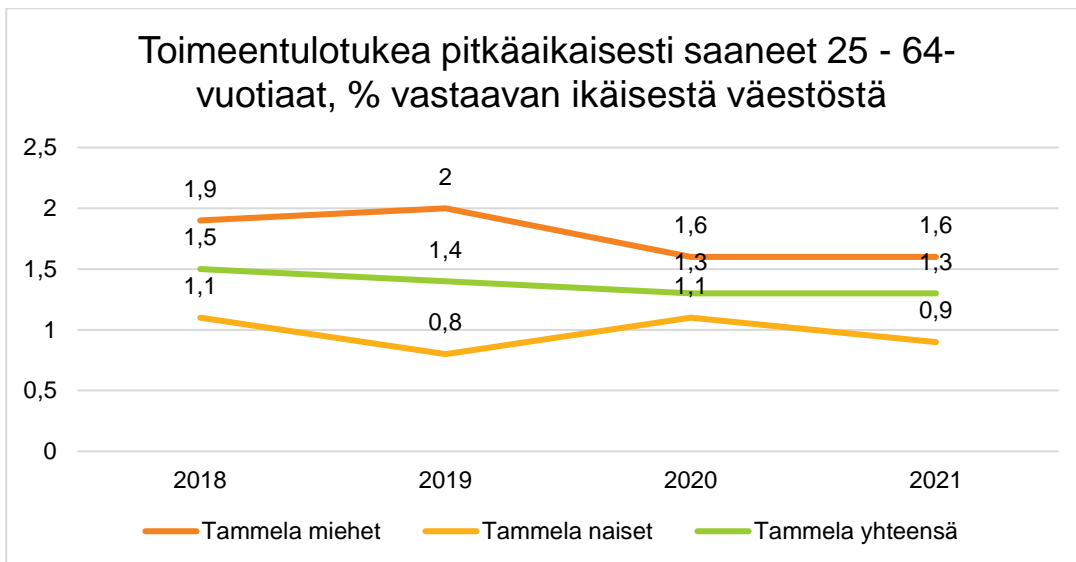
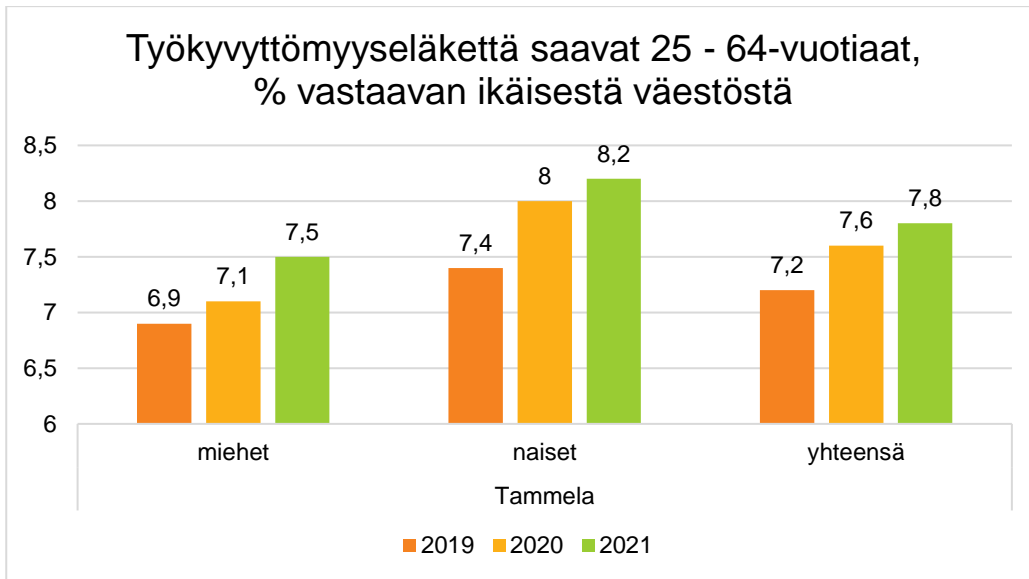
Tammelan väkiluku oli vuoden 2022 marraskuussa 5906, joista työvoimaa oli 2722. 16-64 –vuotiaita väestöstä oli vuonna 2021 56%. Työttömien määrässä tapahtui laskua niin Tammelassa kuin koko maassa vuonna 2021. Pitkäaikaistyöttömien osuudessa tapahtui puolestaan kasvua. Vuoden 2022 marraskuussa työttömänä oli 6,4% työvoimasta ja 58,24% tästä oli koulutustasoltaan toisen asteen suorittaneita.

Työttömien työnhakijoiden koulutustaso, osuus työttömistä

Hämeen liiton elinvoimakatsaus. Syyskuu 2022.

Työkyvyttömyyseläkkeellä Tammelassa oli vuonna 2021 25-64 –vuotiaista 7,8%, kun koko maassa osuus oli 6,3%. Suurin syy työkyvyttömyyseläkkeeseen työikäisillä tammelalaisilla on mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriö (2,6%), toiseksi yleisin syy on tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairaudet (1,8%) ja kolmanneksi verenkiertoelinten sairaudet (0,4%).

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevista hieman suurempi osa on naisia, kun taas toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneista suurempi osa on miehiä. 1,3% tammelalaisista 25-64 –vuotiaista saa pitkäaikaisesti toimeentulotukea, koko maassa osuus on 2,7%. Nämä indikaattorit ovat molemmat HYTE-kertoimeen vaikuttavia tulosindikaattoreita ja kuvaavat osaltaan väestön köyhyyttä. Köyhyyden ehkäisy edellyttää useiden eri hallinnonalojen toimia ja yhteistyötä. Parhaita keinoja köyhyyden ehkäisemiseen ovat koulutus, työllisyyden edistäminen sekä kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen. Köyhyyttä voidaan ehkäistä myös estämällä asuinalueiden eriytymistä kaavoituksen ja kaupunkisuunnittelun keinoin.

2.5 Eläkeläiset

Yli 65 vuotta täyttäneitä oli vuonna 2021 Tammelassa 28,5% ja yli 75 vuotta täyttäneitä 12,5%. Kotonaan asuvia 75 vuotta täyttäneitä oli vuonna 2021 91,7% vastaavan ikäisestä väestöstä. Näistä yksinasuvia oli 42,1% vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä. Kansaneläkettä saaneiden 65 vuotta täyttäneet osuus vastaavan ikäisestä väestöstä kuvaa eläkeläisten pienituloisuutta. Indikaattori kertoo tiedot siitä ikääntyvästä väestöosasta, joilla on vähän tai ei lainkaan ansioeläkkeitä. Tammelassa osuus oli vuonna 2021 0,9%. Edellisenä vuoteen verrattuna osuus on laskenut 0,4%-yksikköä.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä Tammelassa 2018-2021.

Indikaattori ”Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä” on yksi HYTE-kerroin tulosindikaattoreista. Jotta 65 vuotta täyttäneiden kaatumiset ja putoamiset saataisiin edelleen laskuun, on kunnassa tehty vuonna 2022 seuraavia toimenpiteitä:

- Tasapainoryhmien ikäraja on laskettu 65 vuoteen
- Tasapainoryhmiä on tällä hetkellä neljä. Kolmen uuden ryhmän perustamista ehdotetaan vuodeksi 2023.
- Lokakuusta 2022 jatkettiin liukuasteiden jakamista 65 vuotta täyttäneille tammelalaisille. Ikäraja laskettiin 70 -vuotiaista 65 -vuotiaisiin

3. Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

3.1 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja –suunnitelmat

- Valtioneuvoston periaatepäätös 2030
- Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023
- Kanta-Hämeen alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021 - 2024
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Forssan seudulle 2021-2025
- Forssan seudun suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palveluiden järjestämiseksi ja kehittämiseksi 2021-2024
- Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma 2022-2025
- Forssan seudun terveystuennasuunnitelma
- Tammela vasu 2022 paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma
- Tammelan kunnan esi- ja perusopetuksen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta
- Tammelan kulttuurikasvatussuunnitelma
- Tammelan Lapsiystävällinen kunta –toimintasuunnitelma 2021-2025

3.2.Tammelan hyvinvointisuunnitelma 2022-2025

(toteutuma 31.12.2022)

Värikoodien merkitys:

Valmis
Aloitettu
Ei aloitettu

Toimenpiteitä, vastuutahoa tai arviointimittaria tarkennettu

Kaikkien asukkaiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja terveyden edistäminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUUTAHO	MITTARIT
Uusien asukkaiden muistaminen	Tervetulokahvit elokuussa <ul style="list-style-type: none"> - Muistaminen/lahja - infoa palveluista - järjestöt/seurat kertovat toiminnastaan 	Hyvinvointityöryhmät Johtoryhmä Kaikki toimialat Järjestöt Seurat	Järjestetty kyllä/ ei Osallistujamäärä Palaute 31.12.23 Tammelan 600 juhlavuoden päätöstilaisuus Tammelan kunnantalolla. Muistetaan juhlavuoden aikana syntyneitä lapsia.
Tiedottamisen lisääminen	Tammelassa tapahtuu –julkaisu kaksi kertaa vuodessa <ul style="list-style-type: none"> - järjestöjen/seurojen tuleva toiminta - Kunnan ja yritysten palvelut Nettisivujen kehittäminen palvelemaan paremmin asukkaita.	Luottamushenkilöt Kulttuuripalvelut Kaikki toimialat Järjestöt Seurat Yritykset	Julkaistu kaksi kertaa vuodessa kyllä/ei Palaute Kehitetty, kyllä Yhteystiedot aakkosjärjestyksessä. Ajankohtaiset ja kuulutukset erotettu toisistaan.
Asukkaat löytävät mielekästä yhdessä tekemistä	Kannustetaan keräämään harrastusryhmä kasaan, jolloin saa tilan edullisesti/ilmaiseksi käyttöönsä.	Sivistystoimi	Kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa tiedotettu ryhmistä. Alkaneet ryhmät vuonna 2022: <ul style="list-style-type: none"> • Matalankynnyksen Äijäryhmä

	Ryhmistä ilmoittaminen ja tiedottaminen kotisivuilla.		<ul style="list-style-type: none"> • Matalankynnyksen sähly • Matalankynnyksen luontoliikuntaryhmä naisille • Lentopallo Tulossa: <ul style="list-style-type: none"> • Aikuisten lukupiiri
Matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja lisätään ja käyttöä monipuolistetaan	Asukkaat voivat kokoontua vapaasti ja järjestää toimintaa. Järjestöille paikka kokoontua ja järjestää vertaistukiryhmiä.	Luottamushenkilöt Tekninen toimi Sivistystoimi	Toteutunut kyllä/ei Tilojen käyttöaste
Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen	Terveyttä ja hyvinvointia edistävä taide- ja kulttuuritoiminta on kaikkien kuntalaisten saatavilla ja se on kiinteä osa kunnassa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.	Luottamushenkilöt Kulttuuripalvelut Hyvinvointikoordinaattori	Kuvaus tehdystä toiminnasta: LounaPlussan haku keväällä 2023. Tällöin hankerahoituksen haku
Olemme järjestöystävällinen kunta	Tehdään paikallisten järjestöjen toimintaa näkyvämmäksi sosiaalisessa mediassa ja Tammessa tapahtuu julkaisussa.	Vapaa-aikasihteeri Hyvinvointikoordinaattori	Julkaisujen määrä 2022: 13
	Varmistetaan järjestöjen edustus kunnan työryhmissä (mm. hyte ja lyk).	Hyvinvointikoordinaattori	Edustus ryhmissä kyllä/ei
	Selvitetään järjestö/matkailu koordinoituminnan	Vapaa-aikasihteeri	Selvitetty kyllä. LounaPlussan haku keväällä 2023. Tällöin hankerahoituksen haku

	järjestämistä. Hankerahoituksen selvittely.	Hyvinvointikoordinaattori	
Hyvinvointijohtamisen kehittäminen	Päätösten vaikutuksia arvioidaan etukäteen: •Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönotto. •Ohjeistuksen laatiminen ja kouluttautuminen päätösten hyvinvointivaikutusten ennakoarviointiin	Valtuusto Hallitus Lautakunnat Kaikki toimialat Hyvinvointityöryhmät Hyvinvointikoordinaattori	Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa (Sotkanet ind. 468). Lapsivaikutusten arvioinnin prosessin kehittäminen Kanta-Hämeen lapsiystävällisten kuntien kesken.
	Johtoryhmälle ja valtuustolle raportoidaan vuosittain asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä	Hyvinvointityöryhmät Hyvinvointikoordinaattori	TEA-viisari 2023: kuntajohto: seuranta ja tarveanalyysi
	Hyvinvoinnin edistäminen (hyvinvointityön perusasiat tavoitteet, suunnitelmat, rakenteet) osana uusien työntekijöiden perehdytystä	Hyvinvointikoordinaattori Henkilöstöpäällikkö	Toteutunut kyllä/ei
Tuetaan asukkaita ottamaan vastuuta hyvinvoinnistaan ja kavennetaan terveyseroja	Hyvinvointiviikko - Eri toimijat kunnassa järjestävät hyvinvointiteemalla toimintaa Tammelassa - Järjestöt, FSHKY, yritykset mukana	Hyvinvointityöryhmät Järjestöt Yritykset FSHKY	Järjestetty kyllä 19.-27.8. 2022. Tapahtumajärjestäjiä 16, joista monella useana päivänä ohjelmaa. Sekä kunta, järjestöjä, yrittäjiä että FSHKY mukana. Palautteen perusteella järjestetään uudestaan.

Hyvinvointikortti. Kannustetaan asukkaita tekemään tekoja hyvinvointinsa eteen.	Sivistystoimi	Suoritusten määrä 2022 XXX. Osallistujien määrä 2022 XXX.
Elintapaohjauksen/-neuvonnan kehittäminen	Hyvinvointityöryhmät Hyvinvointikoordinaattori Järjestö Hyvinvointialue	Kehitetty kyllä TulSote-hankkeen ja kuntien edustajien kanssa viety eteenpäin yhtenäisen liikuntaneuvonnan palvelupolun muotoutumista koko Kanta-Hämeen alueelle. → Elintapaohjauksen kokonaisuus tulossa jollain aikataululla → Elintapaohjauksen palvelutarjotin (RRP-hanke)
Tietoisuus hyvinvoinnista: Tiedottaminen monipuolisesti ja tehokkaasti	Hyvinvointikoordinaattori	Julkaisujen määrä. Hyvinvointikyselystä nostoja 5 (kpl) Ehkäisevä päihdetyö (5 kpl)
Toteutetaan hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä tapahtumia, luentoja, sekä kampanjoita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Vuosikellon luominen helpottamaan yhteistyötä.	Kaikki toimialat	Teemapäivien ja -viikkojen vuosikello. Toteutettu mm: Unelmien liikuntapäivä 10.5 Hyvinvointiviikko Suomen luonnon päivän metsäjamit 29.8 Mikaelin tapahtuma 23.9 LOS-viikko (46): keskustelu nuorten kanssa teemalla ”turvallinen tila”

			Asunnottomien yö 17.10 Perhelauantait: 8.10 Liikuntapuistossa 12.11 pelilauantai Manttaalilla (peliviikolla)
Muita toimenpiteitä asukkaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseen	Olemme mukana yhtenä Kansallisten dialogien vakiojärjestäjänä.	Kirjasto Nuorisotoimi Hyvinvointikoordinaattori	Dialogien määrä / vuosi

TAVOITE	TOIMI TOIMENPIDE	Vastuutaho	MITTARIT
Lasten ja nuorten harrastamisen ja harrastustoiminnan lisääminen	Selvitetään Suomen harrastemalliin hakemista	Sivistystoimi	Selvitetty, haettu ja saatu avustusta 25 000e. Harrastustoiminta alkanut syksyllä 2022 seitsemällä (7) kerholla. Toiminta tulee jatkumaan.
	Harrastemessut	Sivistystoimi Koulut Yhdistykset Seurat	Järjestetty kyllä/ ei Osallistujamäärät Palaute Suunnitteilla syksyille 2023.
	Liikuntapassikampanjan jatkaminen 1.-2. luokkaisille. Luokka-asteen laajentaminen	Liikuntapalvelut	Liikuntapassikampanjaa jatkettu. Käynnissä elo-lokakuu 1.-2. luokkalaisilla. Osallistujamäärä 113.
	Kysyntää vastaavat nuoriso- ja liikuntapalvelut (LYK- ja hyvinvointikyselyt)	Nuoriso- ja liikuntapalvelut	Kuvaus toiminnasta: Yläkoululaisten kuntosalikerho ja lautapelikerho aloittivat syksyllä 2022. Nuorisopassin käyttöönotto syksyllä 2023. Kaikkiin edellisiin: Kouluterveyskysely 2023: <ul style="list-style-type: none"> harrastaa jotain vähintään kerran viikossa, 8.-9.lk

			<ul style="list-style-type: none"> • harrastaa jotain vähintään yhtenä päivänä viikossa, 4.-5.lk
Lasten ja nuorten psyykkisen pahoinvoinnin ehkäiseminen ja vähentäminen	Kehitetään yhdessä nuorten ja muiden toimijoiden kanssa keinoja mielenterveyden vahvistamiseen.	Nuorisopalvelut Sivistystoimi	Kuvaus toiminnasta.
	Lasten ja nuorten parissa toimivien ammattilaisten mielenterveysosaamisen lisääminen (koulutukset).	Sivistystoimi	Koulutusten ja koulutusten käynteiden määrä: Nuorisotoimi: 11 koulutuskertaa. Mm. ESAVI:n Harrastamisen Suomen mallin ja Mieli ry:n ”Harrastuksilla mielen hyvinvointia –ohjaajakoulutukset”. Nuorten Friends-ohjelman ohjaajakoulutus.
	Lasten ja nuorten palvelupolun kirkastaminen.	Hyvinvointialue- kunta yhdyspinta	Kuvaus tehdyistä toimista: Hyvinvointialue-kunta yhdyspinnoilla valmistelussa alueellinen palvelutarjotin.
	Nuorten omat kotisivut, jossa tietoa palveluista.	Nuorisopalvelut	Kotisivut valmiit kyllä/ei: tammelannuoret.fi Kaikkiin edellisiin: Kouluterveyskysely 2023: <ul style="list-style-type: none"> • ahdistuneisuus • koulu-uupumus • mielialaan liittyvät ongelmat

Lasten ja nuorten hyvä ravitseminen ja ruokasuhte	Tammitarhan päiväkotiin varhaiskasvatuksen Makuaakkoset- diplomi.	Ravitsemuspalvelut Tammitarhan päiväkoti	Tunnustus haettu ja saatu, kyllä/ei
	Riihivalkaman koululle Kouluruokadiplomi	Ravitsemuspalvelut Riihivalkaman koulu	Tunnustus haettu ja saatu, kyllä
	Hyödynnetään toimintojen suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa Nykytila.fi sivustoa varhaiskasvatuksessa, päivähoitossa ja ravitsemuspalveluissa.	Hyvinvointikoordinaattori Ravitsemuspalvelut Varhaiskasvatus Koulut	Hyödynnetty kyllä/ei. Hyödynnetään vuonna 2023. Nykytila.fi indikaattorien kehitys. Suunnitteilla vuonna 2023.
Kiusaamisen vähentäminen ja ehkäisy	Tammelan kunnan esi- ja perusopetuksen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä Ja väkivallalta	Koulut Varhaiskasvatus Oppilashuolto	Kouluterveyskysely <ul style="list-style-type: none"> • Koulukiusaaminen • Häirintä • Väkivalta
Lasten ja nuorten fyysisen ja henkisen aktiivisuuden edistäminen	Forssan seudun terveysliikuntasuunnitelma	Useita tahoja	Terveysliikuntasuunnitelman mittarit Tavoitteet saavutettu

	Tammelan kulttuurikasvatussuunnitelma	Kulttuuripalvelut, Koulut, kirjasto	
Ehkäisevä päihdetyö	Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön verkoston EHKÄPÄ -suunnitelma	Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön verkosto Hyvinvointikoordinaattori	EHKÄPÄ-suunnitelman mittarit
Lasten ja nuorten osallisuus ja äänen kuuleminen sekä haavoittuvassa asemassa olevien lasten tunnistaminen.	Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma	Lapsiystävällinen kunta -työryhmä	Valitut Unicefin digipalvelun indikaattorit

Aikuisten, työikäisten, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUUTAHO	MITTARIT
Työllistymisen tukeminen (vuoteen 2023 saakka, jolloin kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueen vastuulle)	Jatketaan mielekkään toiminnan ja tuen tarjoamista työttömille työllistymistä varten. Toimitaan aktiivisesti työllisyyden hoidossa kehittäen uusia toimintamalleja ja osallistutaan työllisyyttä parantaviin ohjelmiin ja hankkeisiin	INTRO-työpaja	Työpajan toiminta, toiminnassa mukana olevien määrä Työttömät 6,4% työvoimasta Nuorisotyöttömät 10,1% 18–24-vuotiaasta työvoimasta marraskuu 2022.
Työikäisten terveysliikunnan edistäminen	Forssan seudun terveysliikuntasuunnitelma	Useita tahoja	Terveysliikuntasuunnitelman mittarit
Ehkäisevä päihdetyö	Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön verkoston suunnitelma	Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön verkosto Hyvinvointikoordinaattori	EHKÄPÄ-suunnitelman mittarit

Eläkeläisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUUTAHO	MITTARIT
Edistetään itsenäistä pärjäämistä	Seudullisen yhteistyön kehittäminen julkisen liikenteen osalta.	Forssan seudun hyvinvointityöstä vastaavat	Kehitetty kyllä/ei. Suunnitteilla erätauko –keskustelu kulkemisen/liikkumisen mahdollistamisesta Forssan seudulla yhteistyössä Forssan kanssa.
Lisätään kohtaamista ja vuorovaikutusta sekä ehkäistään yksinäisyyttä	Vanhusneuvosto ja erilaiset seniorijärjestöt ovat mukana osallisuuden edistäjänä.	Vanhusneuvosto Seniorijärjestöt Kaikki toimialat	Vanhusneuvoston edustus hyvinvointityöryhmässä. Hyvinvointikoordinaattori vanhusneuvoston sihteeri 2023 alkaen.
	Toimintaa Tammelan yksinäisille vanhuksille -projekti. Kunta tiedottaa näkyvämmiin projektin toiminnasta	Toimintaa Tammelan yksinäisille vanhuksille –projekti Hyvinvointikoordinaattori	Kuvaus toiminnasta. Projekti näkyvillä säännöllisesti kunnan sosiaalisessa mediassa.
Päihteiden ja (lääkkeiden-) väärinkäytön vähentäminen	Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön verkoston toimintasuunnitelma EHKÄPÄ	Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön verkosto Hyvinvointikoordinaattori	EHKÄPÄ-suunnitelman mittarit

Eläkeläisten fyysisen aktiivisuuden ylläpito ja edistäminen	Forssan seudun terveysliikuntasuunnitelma	Useita tahoja	Terveysliikuntasuunnitelman mittarit
--	---	---------------	--------------------------------------

4. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Forssan seudulle 2021-2025 - Tilanneraportti Tammela 2022

TAVOITTEET FORSSAN SEUDULLE

Lasten ja nuorten arki on mielen hyvinvointia tukevaa.

Lasten ja nuorten arki on päihteetöntä.

Lasten ja nuorten arki on turvallista.

Edistämme yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta.

TOIMENPITEET FORSSAN SEUDULLE SEKÄ TARKENNETUT TOIMENPITEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN TAMMELASSA

Osa-alue	Toimenpiteet	Toteutuminen Tammelassa
Ehkäisevä päihdetyö	Pakka-toiminnan uudelleen käynnistäminen seudullisesti	Ei aloitettu vuonna 2022. Toiminta käynnistyy maaliskuussa 2023.
	Materiaalien päivittäminen	EHKÄPÄ- suunnitelma päivitetty 2022.
Liikunta	Lisätään liikunnasta puhumista ja ohjausta liikunnan pariin jokainen tahollaan. vahvistetaan liikuntaa osana lasten, nuorten ja perheiden kulttuuria.	2022 Varhaiskasvatuksessa on alkanut Liikkuva ja hyvinvoiva Tammelan varhaiskasvatuksen henkilöstö –hanke. Hankkeen yhteydessä lisätään liikunnasta puhumista ja vahvistetaan liikuntaa myös osana lasten kulttuuria.
	Lisätään liikuntamahdollisuuksia ja korostetaan arkiliikunnan tärkeyttä.	2022: Harrastamisen Tammelan malliin saatu avustusta ja toiminta alkanut syksyllä 2022.

		<p>Liikuntapassikampanjaa jatkettu 1.-2.lk.</p> <p>Liikuntapuiston lähivirkistysaluetta kehitetty.</p> <p>2023-2025:</p> <p>Koulurakennuksen liikuntasali suunnitellaan erillisenä hankkeena liikuntapuistoon. Urheiluseurojen toiveita kuultu. Erilajien harrastusmahdollisuudet huomioitu.</p>
Vapaa-aika ja kulttuuri	Osallisuusmahdollisuuksien lisääminen harrastustoiminnan kehittämisessä	<p>2022:</p> <p>Harrastustoiveita kysytty 2022 harrastamisen Tammelan mallin haun yhteydessä.</p> <p>2023-2025:</p> <p>Palautetta tullaan keräämään harrastamisen mallin kerhoista.</p> <p>Lapsilta ja nuorilta kysytään säännöllisesti harrastustoiveita.</p>
	Mieluisien ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien lisääminen	<p>2022:</p> <p>Harrastamisen Tammelan malliin saatu avustusta ja toiminta alkanut syksyllä 2022.</p>
	Lasten ja nuorten taiteen ja kulttuurin sekä kaikukorttitoiminnan edistäminen	<p>2022:</p> <p>Tammela tukee Lastenkulttuurikeskus LEKAa, joka tuottaa lastenkulttuuria.</p> <p>Kouluissa ja varhaiskasvatuksessa toteutetaan kulttuurikasvatussuunnitelmaa ja kulttuuriperintökasvatussuunnitelmaa.</p>
Osallisuus ja vaikuttaminen	Osallisuustoimintojen rakenteiden kehittäminen	<p>2023-2025:</p> <p>Nuorisovaltuusto-toimielimen vakavuus ja rooli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Määrärahan varaaminen koulutukseen (esim. Nuva ry:n) mm. valtuutettuna toimimiseen • Nuorisovaltuuston mielipiteen kysyminen useammin lapsiasiavaikutusten arvioinnin yhteydessä • Nuorisovaltuuston ikähaarukan laajentaminen <p>Yläasteen oppilaskuntatoiminnan kehittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaskunnalta kysyttäisiin aktiivisesti kantoja koulussa tehtäviin päätöksiin. • Näyttävämpi ”yleiskokous”, jossa hallitus valittaisiin

		<ul style="list-style-type: none"> Hallituksen määrärahojen aktiiviseen kohdentamiseen kannustaminen <p>LYK-toimintasuunnitelma: tavoitteena kouluttaa jokaisesta kunnan toimipaikasta yksi henkilö osallisuuskoordinaattoriksi, joka vie osallisuus asiaa eteenpäin omassa yksikössään.</p>
	Osallisuusmahdollisuuksien lisääminen	<p>2022:</p> <p>Lapsiparlamentti toiminta käynnistetty koronataulun jälkeen. Tavoitteena toiminnan vakiinnuttaminen.</p> <p>Lasten osallisuus huomioitu kaikissa Lyk toimintasuunnitelman toimenpiteessä, jos mahdollista.</p> <p>2023-2025:</p> <p>Säännölliset erätauko –keskustelut eri teemoista nuorten kanssa. Lapsen oikeuksien viikolla 11/2022 keskustelu teemalla ”Turvallinen tila”. Tulossa syrjinnänvastaisella 3/2023 viikolla keskustelu yhdenvertaisuudesta.</p> <p>Vaikuttamiseen liittyvä kerhotoiminta esim. väittelykerho.</p> <p>Oppitunneilla ilmapiiri ja opetustavat, jotka kannustavat aktiiviseen, vaikeistakin asioista käytävään ja asialliseen keskusteluun.</p>
	Vanhempien kasvatuserätyyksiin vaikuttaminen	Vasu –keskustelut huoltajien kanssa varhaiskasvatuksessa.
Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen	Edistetään näyttöön pohjautuvien vanhemmuutta tukevien menetelmien käyttöönottoa	<p>-2022</p> <p>Lapset puheeksi –menetelmän koulutuksen on käynyt 37 varhaiskasvatuksen henkilöä</p> <p>2023-2025</p> <p>Suunnitteilla uusi Lapset puheeksi –menetelmän koulutus.</p>

Lasten ja nuorten tunne- ja sosiaalisten taitojen tukeminen yhteisöllisillä menetelmillä

2023-2025:

LYK –toimintasuunnitelma:

Kaikissa yksiköissä (vaka ja koulut) on tarjolla tunne- ja itsesäätelytaitoja sekä vuorovaikutustaitoja.

Kartoitetaan mitä keinoja on esiopetuksessa ja peruskoulussa käytössä kiusaamisen puuttumiseen liittyen ja arvioidaan niiden toimivuutta